

28/05/2024 (M)

(i) Printed Pages : 4

Roll No.

(ii) Questions : 9

Sub. Code :

8	3	8	0
---	---	---	---

Exam. Code :

1	1	2	4
---	---	---	---

M.Ed. (General) 2nd Semester
(2054)

PEDAGOGY OF SOCIAL SCIENCE EDUCATION-II

(In all Mediums)

(Same for M.Ed. (G&C) 2nd Sem. and M.Ed. (E.T.) 2nd Sem.)

Paper : VI-E02-PSS-II

Time Allowed : Three Hours]

[Maximum Marks : 70

Note :— Attempt **ONE** question each from first four units.
Unit-V is compulsory.

UNIT-I

1. Explain epistemological framework proposed in New Education Policy concerning teaching learning of Social Sciences. 14
2. Discuss research perspective in pedagogy of Social Sciences Education by taking recent examples. 14

UNIT-II

3. Discuss approaches to organization of Social Sciences curriculum with examples. 14
4. Discuss methodology of development of Social Sciences teacher's education manual and workbooks with special emphasis on their conceptualization. 7,7

UNIT-III

5. Critically appraise constructivist approach to teaching learning of Social Sciences. Also specify its overlap with integrated approach. 10,4

6. Critically appreciate the role of RAFT strategy in bringing quality improvement in Social Sciences learning. 14

UNIT-IV

7. 'ICT integration in teaching learning of Social Sciences is very helpful in quality enhancement'. Justify with examples. 14
8. How effective utilization of resources available for teaching Social Sciences be achieved? 14

UNIT-V

9. Short answer type questions :
- (i) Scope of Social Sciences. 3.5
- (ii) Two important features of Social Sciences curriculum. 3.5
- (iii) Cooperative learning. 3.5
- (iv) Evaluation of attitudes. 3.5

(हिन्दी माध्यम)

नोट :- प्रथम चार यूनिटों से प्रत्येक में से एक प्रश्न करें। यूनिट-V अनिवार्य है।

यूनिट-I

1. सामाजिक विज्ञान के शिक्षण-अधिगम के संबंध में नई शिक्षा नीति में प्रस्तावित ज्ञानमीमांसीय रूपरेखा की व्याख्या करें। 14
2. हाल के उदाहरणों का उपयोग करते हुए सामाजिक विज्ञान शिक्षा के शिक्षणशास्त्र में अनुसंधान दृष्टिकोण पर चर्चा करें। 14

यूनिट-II

3. उदाहरणों सहित सामाजिक विज्ञान पाठ्यक्रम के संगठन के दृष्टिकोण पर चर्चा करें। 14
4. सामाजिक विज्ञान शिक्षक की मैन्युअल शिक्षा और कार्यपुस्तिकाओं की अवधारणा पर विशेष जोर देते हुए उनके विकास की पद्धति पर चर्चा करें। 7,7

यूनिट-III

5. सामाजिक विज्ञान के शिक्षण अधिगम के रचनात्मक दृष्टिकोण का आलोचनात्मक मूल्यांकन करें। एकीकृत दृष्टिकोण के साथ इसके अतिव्यापन को भी निर्धारित करें। 10,4
6. सामाजिक विज्ञान शिक्षण में गुणवत्ता सुधार लाने में RAFT रणनीति की भूमिका का आलोचनात्मक मूल्यांकन करें। 14

यूनिट-IV

7. 'सामाजिक विज्ञान के शिक्षण अधिगम में ICT एकीकरण गुणवत्ता बढ़ाने में बहुत सहायक है।' उदाहरण सहित पुष्टि कीजिए। 14
8. सामाजिक विज्ञान शिक्षण के लिए उपलब्ध संसाधनों का प्रभावी उपयोग किस प्रकार सफल होता है? 14

यूनिट-V

9. लघुउत्तरीय प्रकार के प्रश्न :-
- (i) सामाजिक विज्ञान का दायरा। 3.5
- (ii) सामाजिक विज्ञान पाठ्यक्रम की दो महत्वपूर्ण विशेषताएँ। 3.5
- (iii) सहयोगात्मक शिक्षा। 3.5
- (iv) दृष्टिकोण का मूल्यांकन। 3.5

(पंजाबी अठ्ठाई)

नोट :- पहिलीਆਂ ਚਾਰ ਯੂਨਿਟਾਂ ਹਰੇਕ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਯੂਨਿਟ-V ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ।

ਯੂਨਿਟ-I

1. ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਅਧਿਆਪਨ-ਸਿਖਲਾਈ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਵੀਂ ਸਿੱਖਿਆ ਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਗਿਆਨ ਵਿਗਿਆਨਿਕ ਢਾਂਚੇ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 14
2. ਹਾਲ ਉਦਾਹਰਨਾਂ ਲੈ ਕੇ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਗਿਆਨ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ-ਸਾਮਗਰੀ ਵਿੱਚ ਖੋਜ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 14

ਯੂਨਿਟ-II

3. ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਗਿਆਨ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਦੇ ਸੰਗਠਨ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 14
4. ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਗਿਆਨ ਅਧਿਆਪਕ ਦੀ ਮੈਨੂਅਲ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਵਰਕਬੁੱਕਾਂ ਦੀ ਧਾਰਨਾ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਕਾਰਜਪ੍ਰਣਾਲੀ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 7.7

ਯੂਨਿਟ-III

5. ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਅਧਿਆਪਨ ਨੂੰ ਸਿਖਾਉਣ ਲਈ ਰਚਨਾਤਮਕ ਪਹੁੰਚ ਦਾ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰੋ। ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਪਹੁੰਚ ਨਾਲ ਇਸਦੇ ਓਵਰਲੈਪ ਨੂੰ ਵੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰੋ। 10.4
6. ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਗਿਆਨ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਗੁਣਵੱਤਾ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਲਿਆਉਣ ਵਿੱਚ RAFT ਰਣਨੀਤੀ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦਾ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰੋ। 14

ਯੂਨਿਟ-IV

7. 'ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਅਧਿਆਪਨ ਸਿਖਲਾਈ ਵਿੱਚ ICT ਏਕੀਕਰਣ ਗੁਣਵੱਤਾ ਵਧਾਉਣ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਮਦਦਗਾਰ ਹੈ।' ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਇਜ਼ ਨਹਿਰਾਓ। 14
8. ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਗਿਆਨ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਵਰਤੋਂ ਕਿੰਨਾ ਸਫਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਹੈ ? 14

ਯੂਨਿਟ-V

9. ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ :
 - (i) ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਗਿਆਨ ਦਾ ਦਾਇਰਾ। 3.5
 - (ii) ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਗਿਆਨ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਦੀਆਂ ਦੋ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ। 3.5
 - (iii) ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਿੱਖਿਆ। 3.5
 - (iv) ਰਵੱਈਏ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ। 3.5